Vlaamse boeren halen de dea

Vanaf 25 augustus vervalt de uitzonderingsregeling voor biologische veehouders om het voederrantsoen voor hun dieren bij te sturen met gangbare veevoedercomponenten. Binnenkort beslist de Europese Commissie of 100 procent biovoer vanaf dan de regel is. Duitsland is alvast radicaal voorstander om onmiddellijk over te stappen naar 100 procent biovoer. Maar in onder meer Nederland, Denemarken en Vlaanderen willen bioboeren een meer geleidelijke overgang. Hoewel de Belgische bioboeren als voorlopers aan de startlijn vertrokken, halen ze vijf jaar later met moeite de meet.

door Dominique Joos, BIOvisie

Sinds 2000 bepaalt Europa dat biologische dieren met biologisch voer moeten worden gevoed. Omdat in het begin onvoldoende biologisch voer beschikbaar was, gold een uitzondering van maximaal 10 procent gangbaar voer voor koeien, geiten en schapen en 20 procent voor varkens en pluimvee. Wat de veehouders gangbaar mochten bijvoederen was wettelijk bepaald en kon per land verschillen. België bijvoorbeeld had een zeer beperkte positieve lijst. De sector wilde zo een voorloper zijn voor andere landen. Maar de andere landen volgden niet en Belgische veehouders ondervonden daardoor een concurrentienadeel.

Wim De Middeleer: "Alle informatie komt van de boeren zelf"

bierdraf

Concurrentienadeel vervalt

Momenteel bepalen beroepsorganisaties en de overheid in elk land hoe de wetgeving er vanaf augustus moet uitzien. Voor varkens en pluimvee is zo goed als iedereen unaniem voor 95 procent biovoer. Meer discussie lokt het rantsoen voor herkauwers uit. Als de uitzonderingsregeling in augustus vervalt en 100 procent biovoer overal de norm zou worden, vervalt ook het concurrentienadeel voor Belgische bioboeren. Dat is voor iedereen een positieve evolutie. Voorstanders vinden de 100 procentregel bovendien veel geloofwaardiger en duidelijker voor de consument. De regel sluit aan bij de totaalfilosofie van biologische landbouw. Toch hebben heel wat Vlaamse bioboeren vragen bij de termijn. "Momenteel gebruiken we misschien 8 procent gangbaar krachtvoer", zegt de West-Vlaamse melkveehouder Philip Sinnaeve. "Bierdraf en lijnzaad bijvoorbeeld omdat dat zorgt voor meer omega-3-vetzuren in de melk en zo een gunstige invloed heeft op de kwaliteit. Als we onze dieren volledig biologisch voeden, moeten we ons bedrijfssysteem aanpassen: onze dieren zo selecteren dat ze nog beter met ruwvoer en biologisch krachtvoer om kunnen. Zo'n aanpassingen bereik je niet in één keer." Doe je dat wel, dan veroorzaak je stress bij boer én dier, weet bedrijfsadviseur Wim Govaerts. "Nu al heb je in een tiental landen een post-biobeweging: boeren die wel in de geest biologisch boeren maar het label hebben opgegeven. Wie het beleid maakt, mag daarom de realiteit niet voorbij hollen."

Grootte luxe

"Een graduele afbouw is voor heel wat landen de meest realistische evolutie", zegt Leen Laenens die dit dossier voor de koepelorganisatie BioForum Vlaanderen opvolgt. Het kost tijd om alternatieven te vinden voor vitaminetekorten (D, E en volgens praktijkervaringen ook A) die zich in de winterperiode kunnen voordoen. En als de koeien problemen hebben, worden ook de boeren nerveus, want zij willen vooral hun bedrijf en hun dieren gezond houden.

Ook al tonen sommige Waalse bioboeren dat ze hun dieren nu al volledig biologisch voeden, dan nog kunnen weinig Vlaamse collega's hen dat op korte termijn nadoen. De meeste Vlaamse landbouwbedrijven zijn veel intensiever en de telers voelen veel meer de beperkingen van het melkquotum en de nutriëntenhalte. Als Waalse boeren hun melkproductie in het begin zien dalen, hebben ze voldoende land om extra koeien te nemen die dat kunnen compenseren. Landbouwgrond is er minder duur, weet Sinnaeve, en op extensievere bedrijven is sowieso meer ruimte om zelf veevoer te telen. In Vlaanderen hebben slechts een handvol bioboeren die luxe. "Wij kunnen niet zo makkelijk ons bedrijf verdubbelen om alles zelf te telen", zegt Sinnaeve. "Omdat we behoorlijk wat moeten aankopen, heeft dat grote gevolgen voor de kostprijs. Een kostprijsverhoging van 0,025 eurocent per liter lijkt misschien niet veel, maar op onze totale productie van enkele honderdduizenden liters is dat een

dline niet

heleboel. Bovendien kunnen we een hogere kostprijs niet compenseren met een meerprijs voor biomelk." Consumentenonderzoek toont aan

Philip Sinnaeve en Lien Debergh

dat de consument de meerprijs van bio nu vaak al een breekpunt vindt. "Bovendien weet ik niet of de consument 100 procent eist", vraagt Sinnaeve zich luidop af. "Als we kunnen argumenteren dat dit (voorlopig) niet haalbaar is voor de gezondheid van de koeien en de economische gezondheid van een bedrijf, is hij misschien wel overtuigd. Belangrijker nog vind ik dat biolandbouw groeit. Het is beter om gangbare boeren die aan omschakeling denken niet af te schrikken."

Boeren doen het zelf

Melkveehouder Wim De Middeleer kent de problemen van zijn collega's met intensievere bedrijven. Uit solidariteit vindt ook hij een geleidelijke overgang beter. Grotere bedrijven zouden de deadline kunnen halen, maar blijven met veel vraagtekens zitten. "Dit jaar experimenteer ik met twee nieuwe eiwitbronnen, erwt en lupine", zegt De Middeleer. "De vraag is hoe mijn dieren erop gaan reageren. Volledig biologisch boeren moet mogelijk zijn, als er voldoende onderzoek gebeurt naar de mogelijkheden en gevolgen ervan op korte en lange termijn. Voorlopig missen we dat en komt alle informatie van de praktijkervaringen van de boeren zelf."

Dat beleidsmensen in landen als Duitsland vinden dat bioboeren en organisaties voldoende tijd hebben gehad om zich voor te bereiden, is misschien terecht. In Vlaanderen hebben enkele voorlichters in het verleden inderdaad projectvoorstellen gedaan om na te gaan welke kruidenmengelingen de biologische rantsoenen kunnen ondersteunen. Jammer genoeg heeft de overheid daar toen niet in geïnvesteerd. Al geeft Sinnaeve binnensmonds toe dat ook de boeren zelf te veel op de uitzondering terugvielen en weinig naar biologische alternatieven zochten.

Feit is dat recent onderzoek van het Interprovinciaal Proefcentrum voor de Biologische Teelt, PCBT, naar eiwithoudende gewassen die telers zelf kunnen telen om hun rantsoen in evenwicht te brengen, nog in de kinderschoenen staat. Begin dit jaar startte een onderzoek aan de Universiteit Gent om technisch en economisch realistische oplossingen te vinden om zo snel mogelijk volledig biologisch te boeren. Hun onderzoek is onvolledig zonder de ervaringsdeskundigheid van de boeren die de theoretische teeltmethode op het terrein uittesten. Boer en wetenschapper moeten samen de beleidskeuzes in Vlaanderen ondersteunen. De resultaten van de Gentse universiteit worden pas in het najaar verwacht. Intussen komt augustus akelig dichtbij.

Philip Sinnaeve: "ik vraag me af of de consument wel 100 procent biologisch voer eist"

Meer informatie:
www.pcbt.be voor het project: Teelt van eiwithoudende gewassen met als doel een 100 % biologisch en streekeigen rantsoen.
joris.aertsens@ugent.be voor het project: Technische en economische haalbaarheid van volledig biologische voeders zonder synthetische vitamines en aminozuren aan de Universiteit Gent.

gerst met erwt

Wat kost 100 procent biologisch voer?

In opdracht van het Nederlandse ministerie van Landbouw berekende Animal Sciences Group - Praktijkonderzoek (ASG-PO) de economische gevolgen van 100 procent biologisch voer voor de arbeidsopbrengst in de melkveehouderij en voor de kostprijzen in de pluimveehouderij. Als je uitgaat van het huidig prijsniveau van grondstoffen, daalt de arbeidsopbrengst zo'n 1000 euro per 100.000 kg melk ten opzichte van krachtvoer voeren met 80 procent biologische grondstoffen. Voor pluimvee leidt de wijziging tot een kostprijsverhoging tussen de 5 en 15 procent. De kostprijs bij leghennen (+10 tot +15 procent) neemt bij overgang naar 100 procent biologisch voer meer toe dan bij vleeskuikens (+5 procent). Als vervolg op dit project start Praktijkcentrum Het Spelderholt van de ASG in oktober 2005 een onderzoek met biologisch gehouden hennen waarbij voer van 100 procent biologische oorsprong wordt getest in combinatie met vier merken leghennen.

De volledige studies naar het biologisch voeren van melkvee en pluimvee kunt u downloaden van www.biofoon.nl